

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetésekért minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetésekéül:

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... » 16.— nyolcad oldal ... 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulatnál.

A Szent-István-Társulat jubileuma

Irta: WOHLMUTH ERNŐ.

Akik szívükön viselik Magyarország előhaladásának, minden irányú megerősödésének és minden téren való föllendülésének szent ügyét, azok örömmel és megnyugvással főgnak tudomást venni a hazai keresztény kultúra elsorangú tényezőjének: a Szent-István-Társulatnak fennállása hatvanadik évfordulójáról.

Rendkívül örvendetes és fölemelő tény ez akkor is, ha csak ez esztendőök hosszú sorozatára tekintünk vissza, hát még abban az esetben, ha meggondoljuk, hogy a Társulat életében lefolyt eme hatvan esztendő a folytonosan erősbödő életteljes tevékenységnek, a visszaesést nem ismerő fölfelé lendülésnek, a soha nem tespedő előrehaladásnak volt diadalmas korszaka.

1848. május elsejétől kezdve, mikor az első felelős magyar királyi kormány hivatalos lapjában megjelentek a megerősített alapszabályok s Fogarasy Mihály, a halhatatlan érdemű alapító, a Társulat levéltárában kegyelettel őrzött legrégebb jegyzőkönyv vezérlapjára saját kezével írta föl e szavakat: «A jó és olesó könyvkiadó társulat 1848-ban május első napján nyilvános működését megkezdette», egészen a mai napig, mikor úgy a nemzeti, mint a keresztényi élet terén,

irodalmi, társadalmi és hitéleti szempontból egyaránt a legjelentősebb hivatást tölti be és tekintélyes pozíciót foglal el: a Társulat fejlődése valóban a bibliai mustármag növekedésére emlékeztet.

Barmily fölemelő látvány és kulturhistóriai tekintelből megannyira tanulságos visszatekintés volna is e hatvan év munkásságának részletes fölsorolása, e lap kereteit ez messze fölülmulná s különben is e téma földolgozása Magyarország kulturhistórikusának avatottabb tollát igényli. Itt csak általános áttekintést adhatunk s az egyes kimagasló momentumokra mutathatunk reá, de ez is elegendő lesz arra, hogy minden keresztény magyar embernek lelke emelődjék és reménységgel teljen be nemzete sorsát illetőleg.

Működésének áttekintésénél első tekintetre szembetűnik az a tény, hogy a Társulat soha egy szemernyre sem tért el kítűzött céljától, fokozott mértékben teljesíti ma is azokat a föladatokat, melyeket az alapítóktól hagyománykép nyert, lankadni nem tudó buzgósággal igyekszik, hogy a katolikus irodalmat fejlessze s hogy ezen irodalom iránt a magyar társadalom érdeklődését megnyerje.

S hogy e törekvés fényes sikert eredményezett, azt élénken bizonyítja tagjainak

száma, mely 1848-ban még nem érte el az első ezret s ma meghaladja már a húsz-ezeret is. Magyarország katolikusaihoz aránytalanul ugyan nem mondható valami horribilisnek ez a szám, de fontosságban nagyot fog nyerni akkor, ha meggondoljuk, hogy a Társulaton kívül nincs egyetlen olyan hazai intézményünk sem, mely csak megközelítőleg is bírna ennyi taggal.

Otvetet meghaladó rendes tagjainak gárdája magában foglalja keresztény intelligenciánk szívet-jávat s ez is annak a jele, hogy úgy a tagilletmény egy részül adott havi folyóirat, a Katolikus Szemle, mint az egyéb könyvilletmények olyan nivón állanak, melyek a művelt magyarság szellemi igényeit tökéletesen kielégítik. A rendes tagok könyvilletményei körül különösen az utóbbi években bizonyos vezető irány domborodik ki, mely teljes öntudatossággal és határozottsággal törekszik egy hitében, erkölcsében és tudásában szilárdan megálló keresztény szellemű vezérlő társadalom megalapozásán.

Az idők szociális szükségleteit fölismerő helyes érzékre vall a négy év előtt alapított népies pártolótársági intézmény, mely hivatva van a nép minden rétegének és legszélesebb köreinek megvinni a lelki és erkölcsi finomodást, az élet viszonyai által megkivánt tudást és igaz fölvilágosodást, szóval az erkölcsi és szellemi élet épen manapság olyannyira életszükségletet képező légkörét. Hogy mennyire szomjas talajra hullt ez a jótékony eső, mutatja az a körülmény, hogy négyévi fennállás után a tagok száma immár meghaladja a tizenötezeret.

A Társulat azonban nemcsak ezen a réven áll a népinüvelés fontos missziójának szolgálatában, hanem úgy pedagógiai, mint nemzeti és keresztényi szempontból egyaránt első helyen álló népiskolai és magasabbfokú intézetek részére kiadott tankönyvei által is. A népnevelés oltárán hoz áldozatot a «Népnevelő» című tanügyi hetilapjával is, melyet az ország összes katolikus iskoláinak ingyen küld meg s hogy ekként mily jelentős eredménnyel fáradozik a katolikus tanításág közjára érdekében, elegendő reámutatunk arra a gyökeres és még mindig rohamosan növekvő életerős kath. tanítói köztudatra s pezsgő tanítói közéletre, melynek másfél évtizeddel ezelőtt még hire-hamva sem volt.

Egyéb vállalkozásai is mind mintaszerűek s a Társulat vezércélja minden részletükben érvényre jut. Ifjúsági iratai szinte páratlanul állók s aggály nélkül juttathatók a serdülő nemzedék kezébe. Családi regénytára az úri körök asztaláról leszorítja a keresztényellenes és erkölcsrontó regényeket. Harmadfélszázat meghaladó filléres népiratkái a népszerűes rétegeibe hordják szét a mindenirányú hasznos tudnivalókat. Iskolai könyvtára érdekében kifejtett tevékenységével mélyíti és életrevalóvá teszi az iskola munkáját.

A Társulat eme nagy koncepciójú munkálkodása külsőleg is kifejezésre jut szervezetében. A szentkirályi-utcai remek palotában levő könyvkiadóhivatala valóban modern alapokon van szervezve. Expedíciója mintaszerű. Könyvkereskedésében a keresztény világirodalom minden terméke megszerezhető. Könyvnyomdája az ország legelső nyomdáival fényesen kiállja a versenyt.

A katolikus tudományos és szépirodalom föllendítésében nagy missziót végez a Tudományos és Irodalmi osztály, melynek kebelében most alakul a fontos föladatakra hivatott szociális szakosztály.

Érezzük, hogy ez odavetett kontúrok csak nagy hiányossággal állítják szem elé a Szent-István-Társulatnak működését és mivoltát. Azonban e vázlatból is világosan kidomborodik az, hogy a Társulat fennállásának hatvan éve alatt erős tollal írta be nevét nemcsak a magyar katolicizmus, hanem a magyar nemzeti művelődés évlapjaira is. S vezetőiben megvan a garancia arra, hogy erről a fényes és diadalmas útról a jövőben sem fog letérni. Ez a tudat jóleső megnyugvással tölt el bennünket, ha meggondoljuk, hogy hazai intézményeink túlnyomó részében mindinkább tért szorít a rideg, önző üzleti szellem, mellyel pedig elkerülhetlenül vele jár az összes erkölcsi értékek elpusztulása. Ez a sorvasztó kalmárszellem sohasem fog helyet találni szent István társulatában, melynek életeleme épen a keresztény idealizmus s melynek minden ténykedésében kifejezésre jut az áldozatkészség. Hiszen közismert dolog, hogy a tagjainak, kivált a pártolóknak adott könyvilletmény jóval fölülhaladja a tagdíjak értékét s évente sok ezer koronát érő könyveket ajándékoz szegénysorsú tanulóknak és közhasznú intézeteknek.

Magyarország katolikusait méltó büszkeség foghatja el, hogy ilyen közművelődési intézetük van. A magyar katolikus írókat bizalom szállhatja meg, hogy ime van egy folyton erősödő irodalmi társulatuk, mely a magyar közönségnek könyvet, az íróknak érvényesülést nyújt. A Társulat tagjai pedig lelkesedéssel láthatják, hogy mily nemes és sikeres vállalkozásnak a részesei.

A számtanítás a nevelő-oktatás szolgálatában.

(Folytatás.)

A közönséges törtek osztására vonatkozólag csak annyit kívánok megjegyezni, hogy az egész számoknak törttel és a törtnek törttel való osztásának legegyszerűbb s legalkalmasabb módja a népiskolában az, hogy az osztandót és az osztót egyenlő nevezőjű törtekké alakítva, a nevezőt csak szóval jelöljük meg, avagy teljesen el is hagyhatjuk s az osztást úgy végezzük, mint egész számokkal. Ezen szabályt is azonban szemléltetésből indulva ki, kell a főntebb vázolt eljárás szerint levezetni. A keresztbe vett szorzásnak, illetőleg a megfordított osztóval való szorzásnak ez az értelmes módja s amely szabályt a tanuló ha el is feljtené, könnyen újra levezetheti magának, ha értelemmel számolni megtanult.

A VI. osztályban az eddig tanultak alkalmazása következik szélesebb alapon. A társaság- és vegyítés szabály, kamatszámítás stb. egyszerűbb módját már az alsóbb osztályokban is tanítani kell, lényegében véve tehát nem sok újat kell itt tanítani; e helyett az eddigiek alapos begyakorlására és különös tekintettel az élet szükségleteire való alkalmazására fektessük a fősúlyt, hogy a tanuló a tanultakkal élni is tudjon. Erre azonban már az alsóbb osztályokban is tekintettel kell lennünk, ezt kívánja a számtanítás gyakorlati célja.

«Az aránylatok tana», jegyzi meg Suppan igen helyesen, «mint nem népiskolába való, kerülendő; e helyett a feladatok következtetés útján, az *egységre való hozatallal* fejtendők meg».

Hogy tanulóinkat az élet különböző viszonyaira kellőleg előkészítsük: a falusi iskolákban főleg a mezőgazdaság, a városi iskolákban az ipar- és kereskedelem, a leányiskolákban pedig a háztartás köréből vett feladatok megoldására kell kiváló figyelemmel lennünk.

Végül el nem mulaszthatom még fölemlíteni, hogy az életben szükséges mértani ismeretekre is figyelemmel kell lennünk a számtanításnál.

A *méréstan* tanításának módszere nem tartozik szorosan vett tárgyainkhoz, de különben sem különbözik a számtanításnál követendő eljárástól.

A *méréstan* célja is megegyezik a számtanítás céljával; mindkettő a tanulók szellemi erjét van hivatva élesíteni és képesíteni őt az életben előforduló feladatok önálló és biztos megoldására; mindkettő az alaki képzés tárgya s mint ilyen, ugyanazon érdeklődéseket van elsősorban hivatva fölkelteni, s így: mindkettő igen hasznos szolgálatokat tehet a nevelő-oktatás céljának eléréséhez is.

A sokoldalú érdeklődéseket pedig, melyek a nevelő oktatás eszméjének megvalósítását vannak hivatva hathatósan támogatni: az alaki fokozatokkal ébresztjük föl a legalkalmasabb módon, amelyek egyszersmind a tanítás sikerét is biztosítani fogják.

Ezekben igyekeztem a számtanításban követendő módszeres eljárást vázolni, amelynek követése megóv bennünket a számtanítás legnagyobb hibájától: a *gépisségtől*, s amely hivatva van a számtanítás alaki és gyakorlati céljának elérése mellett a nevelő-oktatás eszméjének realizálásában hathatósan közreműködni. Ne feledjük azonban, hogy az érdeklődések között a *vallásos érdeklődés* fölkelése képezze, hanem is a számtannál, de általánosságban lehetőleg minden tantárgy tanításánál főgondunkat, mert vallásosság nélkül nincsen erkölcs! A nevelő oktatás megvalósítására működünk közre tehát vállalva, amire a mai materialisztikus korszakban ugyancsak szükség van, ha azt akarjuk, hogy fáradozásunk kárba ne vesszen. Különösen erre az eszmére kívántam t. pályatársaim figyelmét a követendő módszer ismertetése mellett fölhívni. Ha ezt az eszmét megvalósítanunk sikerül, akkor jogosan nevezhetjük magunkat nemcsak néptanítóknak, hanem népnevelőknek is. Adja Isten, hogy ezt elérjük!

Pozsony.

Uva László.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Az esztergom-főgyházmegyei róm. kath. elemi népiskolai tanítószemélyzet szabadságotatasa és helyettesítése. Azon tapasztalatokból kiindulva, amelyek a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat az állami iskolai tanítószemélyzet szabadságidejének megállapítása tárgyában 1907. évi szeptember hó 26-án 39000. sz. alatt körrendelet kibocsátására indították, főgyházmegyém kath. iskoláiban a tanítás menetének a szorgalomidőn át való zavartalan fontartása érdekében a magam részéről is nagyon kívánatosnak tartom a főgyházmegyém tanítószemélyzete szabadságidejének szabályszerű megállapítása céljából az alábbi rendeletet kibocsátani. Rendeletem kibocsátásánál figyelembe vettem a közoktatásügyi miniszter urnak a községi elemi iskolaszékek és elemi népiskolák részére 1902. évi október hó 21-én 44246. sz. alatt és a kir. tanfelügyelők részére 1905. évi augusztus hó 20-án 70000. sz. a kiadott «Utasítás», valamint az elől jelzett körrendelet rendelkezéseit. A tanítószemélyzet szabadságidejének megállapítását szükségessé teszik: a családban előforduló és méltánylást érdemlő esetek, a polgári vagy katonai hatóságoktól kiadott idézések, végül megbetegedések. 1. Családi körülményeknél fogva elodázhatlanná vált ügyek rendezése végett az iskolaszék elnöke egy évben

plébánosnak, mint az iskola igazgatójának kötelességében áll a szabadságot egészségi állapotának felülvizsgálata végett az egyházközséghez fordulni és annak eredményéhez képest a visszaélést elkövető ellenfegyelmi vizsgálat fog megindítani. Ha a fegyelmi vizsgálat során a visszaélés beigazolást nyer, a kimondott fegyelmi büntetésen kívül a netáni helyettesítési költségek, valamint az orvosi felülvizsgálat költségei az illető fizetéséből lesznek levonandók. A közoktatásügyi miniszter úr elől jelzett rendeletével egyetértőleg a magam részéről is kijelentem, hogy a bejelentett szabadságolás iránt való kérvényeket és bejelentett szolgáltatási kérelmeket a leghigoróbban fogom elbíráltatni és a szükséghez képest az illető tanítónak vagy tanítónőnek a m. kir. belügyminiszterium közegészségügyi közveivel való felülbíráltatása végett a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urat is megkeresendem. Ennek eredményéhez képest úgy az érdekelt tanítót, valamint az ellenőrzéssel megbízott iskolaszéki elnököt anyagilag is szigorú felelősségre fogom vonni.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó. Az érsekújvári róm. kath. népnevelők egyesületének vágsselyei köre f. évi május hó 6-án Vágsellyén az állami óvóban tartja évi gyűlését, melyre a kör tagjait és a népoktatásügyi barátait tisztelettel meghívjuk. 9 óraker szentmise. A körgyűlés fontosabb tárgyai: Mintatanítás, Magyarországi szent Erzsébet jubileuma s erényvirágai a nevelés-oktatásban. Irta és fölvassa Erdélyi Mariska. A tanító a vallás és társadalom példaképe. Irta és fölvassa Teslery Károly. Indítványok. Vágkirályfán, 1908. április hó. Kovács István, a kör elnöke. Tóth József, a kör jegyzője.

Meghívó. A sátoraljai helyi róm. kath. tanítói kör május hó 7-én tartja rendes tavaszi közgyűlését Bodrogkereszturen, melyre a tagok s az érdeklődő közönség tisztelettel meghívattak. Szentmise, a husvét szent gyónás és áldozás elvégzése. Tárgysorozat: 1. Gyakorlati tanítás, tartja Kmetty Béla tanító. 2. Bírálat. 3. A tanító és a szocializmus, tartja Deme Lajos, olaszliszkai tanító. 4. Elnöki jelentés. 5. A tanító s az iskola. Dalibor Ferenc, olaszliszkai kántortanító. 6. Pénztárnoki jelentés. 7. Belépés a körbe és az orsz. kath. tanítói segélyalapba való fölvetel. 8. Pályadíj kifizése s a jövő gyűlés színhelyének kifizése. 9. Indítványok. 10. Tagsági díjak befizetése. Olaszliszkán, 1908. ápr. 27. Dalibor Ferenc, v. elnök.

Meghívó. Az esztergomi róm. kath. tanítói kör f. évi május hó 7-én tartja az Esztergom szab. kir. város tanácskozó termében rendes évi közgyűlését. Szentmise, amelyet 9 óraker tart az elhunyt kartársak lelki üdvéért a belvárosi plébánia-templomban mélt. és főt. dr. Fehér Gyula p. prelátus-kanonok. A gyűlés főbb pontjai: Emlékbeszéd Miklósy József tagtársról. Tartja Szölgyény Gyula. A tombola-rendszerű földrajz-tanítás ismertetése Kecskső Ilona tagtárs által. A feminizmus egyházi szempontból. Előadja Keményffy Kálmán. Felhívattak a t. kartársak, hogy a közgyűlésen az alapszabályok 10. §-a értelmében teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Esztergomban, 1908. április 12-én. Elnökség.

IRODALOM.

Új kiadású iskolakönyvek. A Szent-István-Társulat népi iskolai tankönyveinek a gyakorlatban való kitünően beváltóságát s ennek révén való rendkívüli elterjedtségét élénken bizonyítja az a körülmény, hogy minduntalan újabb és újabb kiadásokra van szükség, pedig egyes kiadások tíz, húsz, sőt harmincezer példányszámot jelentenek. A napokban is egész sereg ilyen új kiadás került ki a sajtó alól, örömdetesen jellemez a katolikus szellemű tankönyvirodalom előhaladottságát és hódítását. A tanító és hitoktató urak,

kik a könyveket áttanulmányozni és növendékeikkel használatba vételni óhajtják, a megfelelők tiszteletpéldányul való megküldése iránt forduljanak Szent-István-Társulathoz (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.) — *Róm. kath. elemi káte. tót nyelvű*, II. kiadás, ára 40 fillér. — *Róm. kath. kis káte. tót nyelvű*, II. kiadás, ára 56 fillér. — *Demkovits: Kath. szertartástan*, II. kiadás, ára 36 fillér. *A kath. egyház rövid története*, IV. kiadás, ára 20 fillér. — *Mócsy-Petrovác-Steinberger: ABC és olvasókönyv*, XVIII. kiadás, ára 28 fillér. — *Bárány: Negyedik olvasókönyv*, a IV. osztály számára, XXIV. kiadás, ára 60 fillér. — *Ember Károly: A magyar nyelv és fogalmazás*, I. rész. II. oszt. VIII. kiadás, ára 20 fillér. II. rész. III. oszt. VIII. kiadás, ára 28 fillér. III. rész. IV. oszt. VII. kiadás, ára 32 fillér. IV. rész. V–VI. oszt. V. kiadás, ára 32 fillér. — *Győrffy János: A magyarok története*, VII. kiadás, ára 20 fillér. *Pest-megye és Budapest földrajza*, II. kiadás, ára 48 fillér. *Természetrész* a városi iskolák számára, III. kiadás, ára 64 fillér. — *Mócsy László: Gazdaságtan* fiúk számára, II. kiadás, ára 40 fillér. — Mindezek a könyvek erős és csinos kötésben, tiszta nyomással jelentek meg, túlnyomó részük illusztrálva is van. A kath. Tanügyi Tanács approbációját valamennyi birja kivétel nélkül s a hittani könyvek és a Természetrész kivételével állami szempontból 114.379/1907. sz. alatt a nem magyar tan nyelvű kath. iskolák számára miniszterileg is engedélyezve vannak.

VEGYESEK.

A Szent-István-Társulat folyó évi május hó 7-én, délelőtt fél 10 óraker Budapesten, a Társulat dísztermében *LIV. rendes közgyűlését* tartja, melyre a Társulat összes tagjait tisztelettel meghívjuk. A Társulat számadásait a tagok a közgyűlés előtt nyolc napon át a Társulat helyiségeiben a hivatalos órák alatt (délelőtt 8–12 és délután 3–6 óra közt) megtekinthetik. Budapest, 1908. április 22. *A Szent-István-Társulat elnöksége.* Tárgysorozat: 1. Szentmise a díszterem oltáránál. 2. Elnöki megnyitóbeszéd: tartja nagymélt. és ft. dr. Hornig Károly báró, veszprémi püspök. 3. Aelnöki jelentés. 4. Igazgatói jelentés. 5. Az 1907. évi zárószámadások és vagyonmérleg megvizsgálása s a fölmentvény megadása. 6. Az 1908. évi költségvetés megállapítása. 7. Az igazgató-választmány kiegészítése. 8. A számvizsgáló-bizottság kiküldése. 9. A Tud. és Irod. Osztály új tagjainak kihirdetése. 10. Esetleges indítványok.

Fontos döntést hozott az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület érdekében az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület ügyvezető igazgatósága, mely mult év december havában megkezdte az előmunkálatokat egy oly intézkedés kieszközlésére, melynek kapcsán az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület céljainak az istápolására közvetett úton jusson anyagi forráshoz. Megragadta tehát az egyházi és iskolai javak biztosításának az eszméjét oly módon, hogy egyik hazai biztosító intézettel kapcsolatban élet-és tüzbiztosításokat közvetítő irodát szervez. Az Orsz. Kath. Iskolaegyesület ügyvezető igazgatósága dr. Gieswein Sándor apát-kanonok elnöklése alatt f. év április hó 29-én a Gazdák Biztosító Szövetkezetével megkötötte a szerződést és azt alá is írta. E szerződés értelmében az egyházi és iskolai javak, nemkülönben az iskolaegyesület világi tagjainak objektumai 20% engedménnyel biztosítottak és az Iskolaegyesület a közvetített biztosítások után 15% jutalékban részesül. Az Iskolaegyesület egyházmegyei körei és plébániai csoportjai ha megalakultak, megindulhat a nagy munka, amelynek egyedüli célja, hogy az egyes egyházmegyék kath. iskolái, intézetei ezáltal minél nagyobb összegű anyagi támogatáshoz jussanak. A lehetőség megvan, csak lelkes és odaadó tevékenységgel karolják föl az arra hivatott tényezők az eszmét és akkor egy-két év alatt összegyűjthetjük azt a tetemes összeget, ami eddig mint a talajviz szétfolyt észrevétlenül és minden látható eredmény nélkül.

Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács ülése. Ugy értesültünk, hogy az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács f. évi tavaszi üléset május hónap 14-én tartja meg, mely alkalommal a nagymélt. püspöki karnak még múlt évben leírásban közölt meghagyására a tanítóképzés reformjáról és azzal kapcsolatos pedagógiai kérdésekről folytat beható tanácskozást. A meghívót közölni fogjuk.

Városy ersek a Sajtóegyesületért. *Városy Gyula* kalocsai ersek most megjelent körlevelében nagy szeretettel s melegen foglalkozik a Sajtóegyesülettel. Fogatósítja az egyházmegyei szervezést s elrendeli a sajtóvasárnapot. Mindez ügyes vezetés mellett rövid idő alatt is megtörténhetik. Azonban az ellen nincs kifogás, ha főleg a nagyobb községekben a Katholikus Sajtóegyesületek a Népszövetségtől függetlenül is megalkottatnak. Ami pedig a Katholikus Sajtóegyesületnek egyházmegyei szervezését illeti, erre nézve azt mondja a körlevél, hogy mindazok, akik a papság ez évi tavaszi tanácskozásánál a Katholikus Népszövetségnek és a Katholikus Egyesületek Országos Szövetségének espereskerületi képviselőivé választatnak, ugyanazok egyúttal a Katholikus Sajtóegyesület espereskerületi képviselői is legyenek. Elrendeli, hogy minden pünkösdi utáni XVIII. vasárnapon a hívek a prédikáció alkalmával a katolikus sajtó fölkarolására, a katolikus újságok, napi és heti lappok, folyóiratok és egyéb jó olvasmányok, füzetek és könyvek megrendelésére és buzgó olvasására, illetve ezeknek terjesztésére felhívassanak s az istentelen és erkölestelen olvasmányok okozta lelki és testi veszedelmek felől fölvilágosítsanak; továbbá, hogy a hívek e napon különösen a katolikus sajtó anyagi támogatására buzdíttassanak azon kijelentéssel, hogy aznapi adományuk, mit a templomban a persely körülherdozásakor följajlanának, a Katholikus Sajtóegyesülethez fog elküldetni.

Halalozás. *Sulyos gyász érte Deekert Imre* gamási római kath. tanítót; Rózsika leánya, a szombathelyi kereskedelmi iskola tanulója, a dühöngő tifuszbajárvány áldozata lett. Kartársunkat mélyen lesújtotta leányának váratlan halála s ez úton tudatja kartársaival szeretett gyermekének élete virágában, 18 éves korában, április hó 24-én történt elhunytát. Fogadja kartársunk részünkről a legmélyebb részvét nyilváníását.

A kath. női társadalmi tanfolyamon *Szentiványi Károly* igazgató megnyitó szavai után *dr. Balogh Jenő* egyetemi tanár az erkölcsi veszedelemben forgók oltalmazása címen tartott előadást. Szerinte a patronage körébe tartozik minden elhagyatott, gyenge társadalmi osztály védelme. A patronage munka első feltétele a helyes kiválasztás. Aki idejét és buzgóságát a megrögzött bűnösökre fordítja, az fölösleges, sőt káros. A főszűrt azokra kell fektetni, kik állandóan a bűn ösvénye szélén járnak; a gyenge akaratúak kiknél megelőzhető a bűn. Ugyanez az eset a fiataloknál. Ezek között több a szerencsétlen, mint az igazi bűnös és a bűn útjára legközelebb a családi élet hiánya és rossz példa viszi. Az utca gyermekei ezek, kiket az utca viszi a bűnre. Az alkalmi büntetések nagy csoportja és a korlátozott beszámításunk is ide tartoznak. A patronage eszközeit nem lehetett meg rendszerbe foglalni. Első sorban szükségesnek tartja a hit befolyását hangoztatni, már csak azért is, mert róluk tanárokról többször hangoztatják, hogy hitellenek. A történelem és a modern népisme hatalmas bizonyítják a hit átalakító erejét az erkölcsi élet terén. Mindenkinek a lelkéhez hozzá lehet férni különféle utakon, mire példákat hoz föl. A megtérítés másik hatalmas eszköze a jó példa és a szuggeszció, az intézetekben a kollektív nevelés. Sokat lehet tenni a hálaérzet felébresztésével. A külső eszközök közül a legfontosabb a munka. Utal ezen a téren a Katholikus Növendő Egyesület foghazmissziójának tevékenységére. Fontos dolog ezen a téren a megszokott környezetből való kiragadás is. A patronage-tevékenységnek sokszor kell hallani azt a szemrehányást, hogy miért foglalkoznak a romlottakkal. Ezt ki lehet kerülni akkor, ha nem kizárólag ezekkel, hanem a romlottak mellett másokkal is foglalkozunk, mint azt a Katholikus Növendő Egyesület

teszi. A másik érvelés ellene az evangélium példái nyújtják. Végül azt sem szabad feledni, hogy ez a társadalmi önvédelem munkája. Két tanulságot akar hallgatói figyelmébe ajánlani: 1. Nincs született bűnös, nem igaz a Lombroso-tan. A társadalmi munkában mindenki közreműködhetik, nemcsak a nyomor, hanem a bűn csökkentésére is. Aki a züllésnek indulók megmentésében munkálkodik, Istennek tetsző munkát végez. *Wüstner Henrikné* a cselédkérdésről tartott előadást. Vázolja a Katholikus Háziasszonyok Szövetségének megalakulását és eddigi fejlődését. A szövetség működése kezdetén sok nehézségbe ütközött. Első baj, hogy sokan nem akarnak a cseléd kiképzésével foglalkozni. A szövetség szándékozik cselédképző intézeteket fölláttítani, de ezt még anyagi eszközei nem engedik. A katolikus női társadalom nem pártolja eléggé a szövetség nemes munkáját. Gyakorlati példákat mutatja be a cselédképzés fontosságát.

Dr. Mihályfi a Pázmáneumban. Igazi ünnepe a pazmanitáknak, ha *dr. Mihályfi Akos* egyetemi tanár megjelenik körükben. Ez történt most Fehérvásárnap is. Minden szavából kiérezhető, hogy nagy szeretettel és természetes közvelenséggel világította meg a legaktuálisabb kérdéseket: a kath. Népszövetség, Sajtóegylet és a legújabb alakult Orsz. Kath. Magyar Iskolaegylet ügyét; de mélyreható eszméket vetett fel a Pázmány-intézet Szociális Körének ezidei programjához képest az agrárszociálizmust illetően is.

Népipari cikkek forgalomba hozatala. A *Balaton* Szövetség a múlt évben megkezdett és Somogy, Zala, Veszprém vármegye népipari termékeinek forgalomba hozatalát célzó tevékenységét ebben az évben fokozott arányokban fogja folytatni. Már most végzi a gyűjtés munkáját, hogy mire a fűrdőöved elkövetkezik, nagyszámú készítmény álljon rendelkezésére. Szépen himző, szövő asszonyok, *lécufaragó fiúk, gyékényszövők, pásztorfaragványok* készítéséhez értők, egész télen át szorgalmasan dolgoztak, hogy a fűrdőövedek kezébe magyaros illésű, magyar kéz csinálta emlékek, ajándékok és használati tárgyakat lehessen adni. Ime, a Balaton Szövetség sikeres vállalkozása mennyire indokolja, hogy a népiszkolai slójdoktatás a költséges külföldi rendszerek majmolása helyett az egyes vidékeken divatos népipari készítmények rendszerét volna hivatott iskoláinkban meghonosítani.

Lelki vigasz. A bazini esperesi kerület tanfelügyelő esperese, *Ernye Lajos*, f. évi március hó 31-én a kerület ft. papsága s tanítósága részére együttesen egy napi közös lelkigyakorlatot rendezett egy Jézus-társasági ft. atya vezetése mellett, Bazin város plébániatemplomában. Nevezett napon reggeli 9 órakor kezdődött az ájtatosság ünnepélyes «Veni Sancte»-vel, mely után következett a szívhöz szóló tanulságos szentbeszéd — ez egyszersmind előkészület volt a szent gyónáshoz — utána végeztük husvétii szent gyónásunkat, az ott e célból készséggel megjelent *P. Pospisil* Prokopius voroskői várkaplány s a bazini kapucinus zárda ft. atyáknál. 11 óra után szentmisét hallgattunk, melyet *Ernye Lajos* esperes úr mondott. Agnus után megáldoztatott bennünket. Délután 2 órakor Oltárszentség kitételével litánia volt, fél 4 órakor záró szentbeszéd, mely után ki-ki megtisztultan, mintegy újra születve s lelki vigasszal ellátva, iparkodott családi körébe visszatérni.

Szerkesztői üzenetek.

D. F. 1. Forduljon kérelemmel nagys. és főt. *dr. Glattfelder Gyula* szemináriumi felügyelő úrhoz, mint a Szent Imre Kollegium igazgatójához Budapest IV., Papnevelde-u., központi papnevelő-intézet. 2. A gyógyszerészeti tanfolyam hirdetését nem ismerjük, de tájékozódunk. **Többeknek.** A kath. népiszkolák, polgári és felsőbb leányiskolákban, valamint tanítóképző intézetekben csakis a Kath. Tanügyi Tanács tankönyvizsgáló bizottsága által

engedély
egypár
magas
által elj
fegyelm
lyzés
nál. —
hetők
Budapes
sokat k
szabály
fegyelm
a nagym
évi jul.
egysége
ben fele

K
lése
leve
szerk

A ki
tanító
folyó év
jegyzők
két szob
öt darab
13 hold
hasznób
természe
fuvar, já
ennek ál
kérelmez
120 kor.,
mosásért
dalmáért
gozsról
lasztás n
elfoglala
legkésőbb
lyes meg
ügynöksé
elnök.

Magy
koronáért
megye).

van az
Istvá
szágra
retü gy
az ere
ható a

engedélyezett tankönyvek használhatók s a bibornok hercegprímás ő főmagasságának 2054/1908. szám alatt kelt magas leirata kijelenti, hogy a nagymélt. püspöki kar által elfogadott fegyelmi szabályzat intézkedései szerint fegyelmi vétséget képez, hogya a kath. tanító, tanár engedélyezés nélkül szükkölködő tankönyvet vagy tanszerket használ. — **W. E.** A levélben megirt könyvek megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében Budapest, IV., Keckeméti-utca 2. — **T. M.** A folytatásokat készséggel fogadjuk. — **K. M.** A «Rendtartási szabályzat» még nem adatott ki, de annak a tanítók fegyelmi eljárására vonatkozó részét már megerősítette a nagymélt. püspöki kar. Az új fegyelmi szabályzat f. évi jul. 1-én lép életbe és az egész országra nézve egységesen előírja a fegyelmi eljárást. — **H. J.** Levélben feleltünk.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérelem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett, minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Szombathelyi egyházmegye.

A kielédi (Vas megye) róm. kath. (plébániai) kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása (a folyó évi március 19-én újonnan fölvevett javadalmi jegyzőkönyv szerint): Lakás — az iskola saját háza — két szoba, konyha, kamra, gazdasági épület — istálló öt darab szarvasmarha elhelyezésére — konyhakert. 13 hold 179 □-ól szántó s rét a 1600 □-ól, átlagos hasznosbér értéke 180 kor., készpénz 419 kor. 18 fillér, természetben kétnégyezer rozs, 25 font len, 50 tojás, robott-fuvar, járó 143 kor. 50 fillér. Összesen 742 kor. 68 fillér: ennek államsegéllyel való kiegészítése 1000 koronáig kérelmezhető. Benemszámítható járandóság: fapénz 120 kor., melyből az iskola is fűtendő. Ostyasütés és mosásért 30 kor. A kielédi kántortanító köteles javadalmáért az ismétlőiskolásokot is tanítani és a harangozásról gondoskodni. A tannyelv: magyar-német. A választás napja május 21. Az állás folyó évi június 1-én elfoglalandó. A kellőleg fölszerelt kérvények mielőbb, de legkésőbb május 18-ig alulírotthoz beküldendő. Személyes megjelenés kívántatik. Kieléd, u. p. Albó. Posta-ügynökség helyben. *Jeszli József* plébános, iskolaszéki elnök. 121 2—2

Magyar Remekírók 55 kötete új állapotban 130 koronáért eladó. *Szabó István* kántortanító. Csap (Ung. megye). 125 1—1

ELFOGYÓFÉLBE

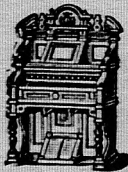
van az oly nagy keresletnek örvendő b. e. **Csima István** főkantor által összeállított, az egész országban ismeretes 253 valogatott szép orgonakíséretű gásmise-énektár. Míg az új kiadás megjelenik, az eredeti 8 korona ár helyett **5 koronáért** kapható a szerző özvegyénél Kiskunfélegyházán. Az új kiadás ára ismét 8 kor. lesz. 122 2—5

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 11/B (Tisztviselőtelep.)

Pedáles harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. Bérmentes szállítás az utolsó vasúti állomáig. Tanerőknek s leköszeknek különös szalalékengedély. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 796

Részletes tanmenet

(kész tananyagbeosztás és órarend) a róm. kath. püspöki tanterv alapján az 1 és 2 tanítási iskola számára. Megrendelhető megjelenésig (július 1-ig) **4 korona** előfizetési, azután **5 korona** bolti áron. A tanmenet készítéséhez esinos nyomtatványfüzet a VI. osztály számára **2 korona**, a IV. osztály számára **1.80 korona**, a III. osztály számára **1.60 korona**, a II. osztály számára **1.40 korona**, az I. osztály számára **1 korona**, az Államsegély-kérvény és mellékletei **2 korona**, A Népművelési Egyletek Szervezése **1 korona** előleges beküldése mellett

Gyerkés Mihály igazg.-tanítónál Székelyudvarhely.

712

Elismert csak elsőrangú műremek a valódi

ZIMMERMANN-féle

HARMONIUMOK

házi, iskolai és templomi célokra.

Tanároknak részletfizetésre megegyezés szerint.

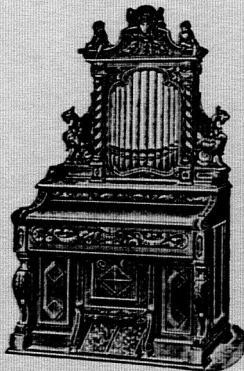
Nagyon ajánlatos különlegesség:

ZIMMERMANN-féle
iskolaharmoniumok
170, 190 és 220 K.

Képviselet Ausztria - Magyar-ország részére:

HÖRL NÁNDOR
POZSONY,
Ventur-utca 24.

Képes árjegyzék ingyen.

Ujdonság! 456 Ujdonság!

Pianino „Continental“

teljes zongorahanggal: elegáns elsőrendű Salon-Pianót **560 koronáért**

Csak a fenti cégnél kapható. Prospektus ingyen.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

kiadványai.

Korona	▼	Korona
A szántásnak és vetésnek litkai: Hogyan szántson és vessen, aki boldogulni akar. Jó tanácsok a magyar nép számára	▼	menyasszony, vagy: Hogyan lehet semmiből is pénzt teremteni? A se-lyemhernyótenyésztésről ... ..
— .06	▼	— .20
<i>Cserjesi Károly.</i> Szegény ember gazdasága, vagy: A Magyarországon vadon termő gyógynövények ismertetése és tanácsok ezek gyűjtésére. Füzve	▼	<i>Horráth E. János.</i> Méhészkedjünk ... ..
1.—	▼	— .32
<i>Csikó Imre.</i> A bor kezelése a pincében	▼	— Jó hús olcsón. A házinyúl tenyészteséről. Segédkönyvül gazdasági és háztartási isk. számára ... ..
— .08	▼	— .10
— Kincsesbánya a kertben, vagy a gyümölcs eltartása, földgozása és értékesítése	▼	— Aprójóság. Baromfitenyésztési útmutató. Segédkönyvül gazdasági és ismétlő-iskolák számára ... ..
— .10	▼	— .24
— A kaszálók és legelők ápolása	▼	<i>Hudyma Emil.</i> A méh ösztöne és a Teremtő. Állatpszichológiai tanulmány. Füzve ... ..
— .06	▼	1.—
<i>Érdújhegyi Menyhért.</i> A kolostorok és káptalanok befolyása Magyarorszag mezőgazdasági fejlődésére a mohácsi vész előtt. Füzve	▼	<i>Kun Lajos dr.</i> Ragadozó madarak Torontál vármegye madárvilágában ... ..
1.—	▼	— .50
— Szerzeteseink mezőgazdasági tevékenysége 1526 előtt	▼	<i>Mayer Manó.</i> A kertész ellenségei. Hat ábrával. Füzve ... ..
— .60	▼	2.—
<i>Horráth E. János.</i> Gyümölcsfatenyésztés. Utmutató a gyümölcsfak nevelésére, a gyümölcs értékesítésére. Füzve	▼	<i>Mócsy László.</i> A jó tehén. Ambrus gazda meg János gazda beszélgetése a tejelő marha veteléről ... ..
1.—	▼	— .08
— A gazdag völegény és a szegény	▼	— A sertés tenyésztése és hizlalása ... ..
— .08	▼	— .12
	▼	— A kis gazda lova ... ..
	▼	— .24
	▼	<i>Nyilassy Antal.</i> Remete Péter a derék földműves ... ..
	▼	— .08
	▼	<i>Ifj. Wenninger Mátyas.</i> Hogyan gazdálkodjunk? ... ..
	▼	— .08

☞ Megrendelésnél legcélszerűbb a pénz előzetes beküldése. ☜

==== Megrendelhetők ====

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN

Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2. sz.